

állni. Mert aki Pestalozzi szellem-lelki világába mélyebben behatolt és egyúttal ismeri Schnellernek egy hosszú emberöltőn át folytatott munkásságát, valamint egyéniségét, meg fogja állapíthatni, hogy itt, a tér- és időbeli nagy távolságok ellenére, feltűnő értelmi-érzelmi találkozással, ritka lelki rokonsággal, hogy úgy mondjuk: pedagógiai kongruenciával állunk szemben, amelyet csak meghatottsággal és gyönyörűséggel szemlélhetünk. Mert Schneller nemcsak hogy fejével megértette, hanem szívével is meg- és átérezte azt, ami Pestalozzi tanításaiban legnemesebb, legmaradandóbb és aminek hiányát ma, sajnos, még nagyon érezzük.

Aki az elismeréssel szemben a kritika jogát is érvényesíteni akarná, kifogásolhatná azt, hogy Schneller a nagy svájci nevelő művének csupán bevált értékeit állítja elénk, de elhallgatja azt, ami rendszerében fogyatékos vagy elavult. Ámde, úgy véljük, ezt az álláspontot az ünnepi alkalom teljesen igazolja. Egyébként, hogy a kritikai ér ezúttal sem szunnyadt egészen a szerzőben, azt egy felette jelentős s időszerű megjegyzése meggyőzően szemlélteti. A gyermek ismeretével azonban — úgymond — Pestalozzi szerint igen helyesen csak a nevelésnek *alapja, feltétele, kiindulási pontja* van adva, de nincs adva a nevelésnek *célja, feladata*. (1. és 5. lap.) Ez a bátor kijelentés, amelynek a Gyermektanulmányi Társaság színe előtt fokozott súlya van, innen is, onnan is megszívlelést parancsol és az észszerű, harmonikus együttműködésnek egyenleti útját Pestalozzi szellemében. Mert hogyan is remélhetnők, hogy a jövő nemzedék teljesen felkészülve s vértelve fogja teljesíthetni a reá háruló súlyos feladatokat, ha mi magunk sem tudunk megállapodni egy közös platformban a nemzeti nevelés és oktatás dolgában. Mert szeretet s megértés nélkül nincs társadalmi béke, amely viszont előfeltétele a nemzet egységének.

K. F.

Dr. Weszely Ödön: Korszerű nevelési problémák. Tanulmányok. Szent István-Könyvek, 45. sz. Budapest, 1927. A Szent István-Társulat kiadása. (Kis 8-r., 217 lap.)

Mikor a szerző ezelőtt négy évvel alapvető nagy művét, a *Bevezetést* megírta, előszavában azt mondta, hogy a nevelés módjáról legközelebb megjelenő kötete fog szólni. Ez ugyan még nem jelent meg, de a *Korszerű nevelési problémák* biznyság arra, hogy a kilátásba helyezett műre sem várnak hiába a szerző munkáinak kedvelői. A *Korszerű nevelési problémákban* aktuális kérdésekkel foglalkozó 15 tanulmányt gyűjtött össze a szerző.

Az elsőnek *Világnézet és nevelés* a címe. Azt fejtegeti benne, hogy nem helyes, de nem is kívánatos valamely világnézetet valakire rákényszeríteni. A nevelés legfőbb érdeke az, ha a szabadon kialakított világnézet teljesen egyezik azzal, melyet a nevelő is magáénak vall.

A *kommunizmus tévedései* címen pártatlan tudományos bírálat alá veszi ezt a fergegként ránszakadt, szomorú emlékü rendszert.

A jóindulat kikapcsolása c. fejezet a breszt-litovszki híres béketárgyalás idején íródott, mikor az orosz tárgyaló felek (Trockij) azt kiáltották oda a jóakaratot hangoztató németeknek, hogy „a jóindulatot kapcsoljuk ki!” A szerző itt rámutat arra az általános gyűlöletre, mely a háború előtti időben ránehezedett a lelkekre s egyik indító oka lett a rettenetes világegésnek Sürgeti, hogy a jóindulatot újra bekapcsolják a politikába, a közéletbe, a magánéletbe.

A háború és a jövő nemzedék c. alatt megkapóan indokolja a gyermektanulmányozás szükségességét. Nekünk nem képzeletbeli gyermekkel van dolgunk, mint Rousseau-nak, mi a gyermeki lélek minden megnyilvánulását vizsgáljuk s megbecsüljük benne azt is, amit azelőtt mint hasznavehetetlent félreloktak.

Az elmélet és gyakorlat c. értekezésben azt fejtegeti, hogy a helyes álláspont nem a kettő szembeállítás, hanem egyforma megbecsülése.

Adalékok az egyéniség lélektanához c. tanulmányában mint elsőrangú, kiváló gyermektanulmányozót ismerjük meg az illusztris szerzőt. Arról számol be saját vizsgálatai nyomán, miképen vált be Binet Alfrédnak, a világhírű francia lélekbúvárnak a magasabb szellemi folyamatok vizsgálására szolgáló, zseniális kísérlete magyar ifjakon.

A pályaválasztás és a tehetség cím alatt kifejti, hogy senkit sem akarunk semmiféle pályára kényszeríteni, inkább fel akarják fedezni rejtett tehetségeit s megnyitni az egyén előtt az életpályák sokaságát és a lehetőségeket, amelyek az ő boldogsága felé vezetnek. Másik cél, hogy mindenki azt a feladatot teljesítse, amely neki való s amelyet a nemzet boldogulása szempontjából teljesítenie kell. Csak sajnálni lehet, hogy a szerző „Megfigyelő ívét”, melyet itt leírt, nem tették széles körben hozzáférhetővé.

A javítónevelés módszere c. tanulmányával a gyógypedagógia területére lépett a szerző s olyan elveket állapított meg, amelyek megvalósításával javító nevelésünk valóban azzá lesz, aminek lennie kell. Különösen az intézetek specializálására vonatkozó javaslatai fontosak és halaszthatatlanok. De a személyzet kiképzésével kapcsolatban elmondottakkal szemben arra kell rámutatnunk, hogy erre a célra legjobban a gyógypedagógiai tanárképző felelne meg.

A korszerű nevelési problémák közt találunk még: *A módszertan tudományos feladataival*, *Az erkölcsi nevelés és tanítás szociális jelentőségével*, *A vallásos nevelés erkölcsi és szociális jelentőségével*, *A kultúraterjesztő filmmel*, *A reformokkal és az iskolával*, végül *A magyar pedagógia újabb fejlődésével* foglalkozó értekezéseket.

Már maga az a körülmény, hogy 1907-től 1925-ig, tehát hazánk történetének logyízarosabb és legzaklatottabb napjaiban jelentek meg, érdekesekké teszi e tanulmányokat; de még vonzóbbakká lesznek reánk, a kultúra munkásaira nézve, ha tudjuk, hogy egyik legkiválóbb pedagógusunk személyes tapasztalatai alapján azokban a mozgalmas napokban írta meg őket. *Eltes Mátyás.*